

Kansli HT

Carita Lundmark, utbildningsledare

Ida Scherman, fakultetskoordinator

Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå 2022

Denna rapport beskriver humanistiska och teologiska fakulteternas (HT) kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå under 2022. Fakultetsstyrelsens arbetsutskott (AU) fastställer årliga planer för uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskarnivå. Rapporten är en uppföljning av de två planerna för 2022:

Humanistiska och teologiska fakulteternas plan för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2022 (dnr STYR 2021/1249) och *Humanistiska och teologiska fakulteternas plan för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av befintlig utbildning på forskarnivå 2022* (dnr STYR 2021/981). Den tar även upp den uppföljning och information om styrande lagar och förordningar som skett under 2022, vilket ingår i det systematiska kvalitetsarbetet men som inte inkluderas i planerna.

HT-fakulteternas system för kvalitetsuppföljning under perioden 2019–2024 beskrivs i det av fakultetsstyrelsen fastställda dokumentet *Humanistiska och teologiska fakulteternas system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av befintlig examensgrundande utbildning på grund-, avancerad och forskarnivå 2019–2024* (dnr STYR 2018/1257). För en bredare bild av HT-fakulteternas kvalitetsarbete hänvisas till fakulteternas webbplats: <https://www.ht.lu.se/om-fakulteterna/kvalitetsarbete>.

Bakgrund

Ansvar för att följa upp och utvärdera utbildning vilar i första hand på lärosätena som utformar egna kvalitetsgranskningssystem som utvärderas av

Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Lund universitets sammanhållna system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling beskrivs i *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* (dnr STYR 2016/179) där det också ingår kvalitetskriterier som ska ligga till grund för bedömning av utbildningarna. Baserat på denna policy har varje fakultet utformat ett eget system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling anpassat till sina behov och uppdraget att följa upp utbildningens kvalitet delegeras till fakulteternas styrelser.

Universitetsledningen följer upp fakulteternas uppföljning och utvärdering årligen i en kvalitetsdialog med fakultetsledningen.

HT-fakulteternas system för uppföljning av utbildning vilar på tre delar: kvalitetsdialoger, information om och uppföljning av styrande lagar och förordningar samt tematiska utvärderingar. Kriterierna i LU:s policy är indelade i

årliga teman som fastställts för sexårsperioden 2019–2024. Navet i HT-fakulteternas uppföljningssystem är de årliga kvalitetsdialogerna. Dessa genomförs i mars månad för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och i oktober månad för utbildning på forskarnivå. Dialogerna är utformade som ett samtal mellan ansvarig prodekan, institutionsledningen och Humanistiska och teologiska studentkåren (HTS) respektive Humanistiska och teologiska doktorandrådet (HTDR).

Tidplanen inom sexårscykeln reviderades för att skapa en paus i arbetet 2022. För uppföljning av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå innebar det att inga kvalitetsdialoger genomfördes. I den paus som skapades ägde istället en mittvägsreflektion rum, vilken utgör en stor del av det kvalitetsarbete som genomförts under 2022. Det övergripande syftet med mittvägsreflektionen var att ge institutionerna möjlighet att reflektera kring de pedagogiska processer och utvecklingsbehov som kvalitetsdialogerna har bidragit till att identifiera och initiera samt ge synpunkter på HT-fakulteternas system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Mittvägsreflektionen 2022 var också en del i att säkerställa att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildning sker, vilket var ett av kriterierna som skulle behandlas 2024.

Mittvägsreflektion gällande grundnivå och avancerad nivå

Mittvägsreflektionen genomfördes i form av en enkät där institutionerna/sektionerna, biblioteket och studentkåren ombads reflektera över arbetet med de teman och kriterier som hittills tagits upp, samt ge återkoppling på genomförandet av kvalitetsdialogerna.

Arbetet med tidigare teman

Av de åtgärder som vidtagits på institutionerna/sektionerna som ett resultat av kvalitetsdialogerna från 2019 till 2021 kan flera exempel lyftas fram:

2019 Examination och studieresultat

Många anger att de arbetat aktivt med att ta fram och utveckla betygskriterier. Även kurs- och programutveckling har varit ett framstående resultat av dialogerna, exempelvis när det gäller utveckling av examinationsformer, kursplaner och progression. Biblioteken understryker att de granskat kursplanernas lärandemålen i relation till den verksamhet och det stöd de erbjuder.

2020 Internationalisering

En majoritet av de svarande lyfter utvecklingsarbete som har med internationalisering på hemmaplan att göra, vilket möjligen är ett resultat av pandemin. Det handlar bland annat om att bjuda in forskare från andra länder att delta i utbildningen, Certificate of International Merits (CIM), utveckla kurser tillsammans med andra lärosäten, erbjuda undervisningsmoment på engelska, ta fram nya SAS-kurser (Special Areas Studies), ta vara på studenternas internationella erfarenheter i utbildningen, ökat fokus på interkulturell kompetens i utbildningen, revidera kursers litteraturlistor samt arbeta för ökade möjligheter till lärar- och studentutbyten.

2021 Studie-, lärande- och pedagogiska miljöer

Någon enstaka institution anger att de ökat den lärarledda tiden och en annan att den schemalagda tiden ökat. Man ger också en mängd exempel på pedagogisk utveckling i kurser och program, samt utveckling av forskningsnära kurser. Biblioteken har byggt ut sitt samarbete med studievägledningen och lärandemiljötemat har resulterat i ökad medvetenhet om bibliotekens

stödverksamhet. Flera anger att temat satte fokus på den fysiska arbetsmiljön på SOL, men att det så långt inte genomförts några åtgärder. Temat bidrog även till att underlätta och förbättra den digitala undervisningsmiljön som blev nödvändig på grund av pandemin.

Genomförandet av kvalitetsdialogerna

Vad gäller genomförandet av kvalitetsdialogerna visar resultaten från mittvägsreflektionen att institutionerna överlag anser att idén med kvalitetsdialoger är god. De upplever metoden som konstruktiv och nyttig, där framförallt förarbetet till dialogen är givande eftersom den innebär en genomlysning av verksamheten. Det tematiska upplägget lyfts också fram som en styrka och man uppskattar samtalen vid dialogerna. Samtidigt upplevs förarbetet som belastande och en åtgärd inför kvalitetsdialogerna 2023 har därför varit att ta fram en beskrivning av arbetsgången och arbetsfördelningen för att underlätta för institutionerna.

Efterarbetet är dock det som upplevs som problematiskt av flest, där man tycker att återkopplingen från fakulteten är otydlig och att det därför kan påverka hur konkret uppföljningen blir. Detta kopplas till de korta intervallerna mellan kvalitetsdialogerna, där det blir svårt att hitta tid till implementering av de utvecklingsåtgärder som lyfts. Många förespråkar därför en förändring av periodiseringen av kvalitetsarbetet och då i synnerhet kvalitetsdialogerna, som föreslås hållas vartannat år istället.

Ökat deltagande av externa sakkunniga tas också upp och många är positiva till detta, även om åsikterna om hur extern granskning ska integreras i kvalitetsarbetet går isär. I några svar understryks det att externa sakkunniga kan tillföra mycket, men att dessa bör verka för en kollegial diskussion snarare än en regelrätt granskning. Enligt *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildning vid Lunds universitet* (STYR 2016/179) ”ska kollegial granskning vara ett kännetecken för universitetets kvalitetsarbete”, vilket innebär att granskningen av utbildningskvalitet ska innehålla externa parter. Vikten av externa kollegiala inslag underströks också av universitetsledningen vid kvalitetsdialogen mellan universitetsledningen och HT-fakulteterna 2021. Inför kvalitetsdialogerna 2023 utsågs därför externa kritiska vänner som utgörs av experter inom det aktuella temat för dialogerna. En kritisk vän deltar vid varje dialog och sammanställer en kortfattad rapport riktad till institutionen/sektionen. Förhoppningen är även att detta uppfyller önskemålet om en tydligare återkoppling.

En del institutioner framför att vissa teman inte upplevs som relevanta och att de själva bör välja, så att innehållet blir så aktuellt som möjligt. Tanken bakom detta önskemål är förståelig, men samtidigt behöver fakulteten säkerställa att kriterierna i kvalitetssäkringspolicyn täcks upp. Ett par förslag i denna riktning är att inkludera en öppen fråga i underlaget till dialogerna, eller att låta institutionerna lägga fokus på ett par frågor som upplevs som särskilt relevanta. Inför kvalitetsdialogerna 2023 har det förstnämnda förslaget inkluderats, dock fortfarande med koppling till det aktuella temat (utbildningens relevans). Institutionernas reflektioner kring arbetet med de teman som hittills tagits upp visar ändå att det varit givande och lett till utveckling inom många områden, inte minst kurs- och programutveckling, pedagogisk utveckling och internationalisering på hemmaplan.

Resultaten från mittvägsreflektionen utgör också underlag till hur ambitionsnivån i kvalitetsarbetet kan justeras och hur prioriteringen bland de uppföljande åtgärderna bör ske, vilket är värdefullt både för innevarande och kommande sexårscykel i kvalitetsarbetet. Planeringen inför nästa cykel fortsätter under våren 2023 och utgör ett inslag på grundutbildningsinternatet i juni.

Mittvägsreflektion gällande forskarnivå

Inför mittvägsreflektionen 2022 genomförde utbildningsledaren för forskarutbildningen en enkätundersökning bland institutionerna på HT-fakulteterna. Institutionerna ombads att kommentera samtliga åtaganden som lagts fram i uppföljningarna för forskarutbildningen på HT-fakulteterna under perioden 2019–2021. De ombads kommentera bl.a. vad som har genomförts, hur det har genomförts och om ett åtagande inte har genomförts, hur planen ser ut för genomförandet. Undersökningen sammanställdes i tre dokument och samtliga FU-ansvariga på institutionerna sammankallades tillsammans med HT-biblioteken och HTDR till ett möte i januari 2023 där underlaget diskuterades i detalj.

Överlag anser institutionerna och HT-biblioteken att kvalitetsdialogerna fungerar väl. En institution framförde att denna typ av uppföljning borde genomföras tidigare när processen är i färskt minne och innan personer på centrala positioner har hunnit bytas ut. Det påpekades från flera håll att de möten som skett digitalt varit mindre givande.

Ämnesansvariga och handledarkollegier är i hög grad involverade i framtagandet av underlag inför dialogerna. Det kan dock ta för mycket tid i anspråk för de ansvariga, och en institution påpekade att detta arbete inte ingår i några personalplaner. Vid uppföljningen av 2019 års dialoger beslutades att doktoranderna skulle delta i framtagandet av underlag vid framtida dialoger. Detta har skett vid institutionerna, men relativt få doktorander deltog i den undersökning som fakulteterna genomförde år 2021. En institution framhöll att kvalitetsdialogerna måste göras tillgängliga för både doktorander och övrig personal som inte förstår svenska. 2020 och 2021 års dialoger hölls i större utsträckning på engelska än år 2019, men underlag och uppföljningar var till stor del fortsättningsvis på svenska.

Vid 2019 års dialoger deltog externa kritiska vänner. Institutionerna var generellt positiva till fortsatt användning av externa kritiska vänner, men det betonades även att det inte fick ske på bekostnad av det interna perspektivet. Några institutioner tyckte inte att den externa kritiska vännen hade bidragit med särskilt mycket.

De teman som diskuterats har generellt setts som givande. Eftersom 2021 års dialoger genomfördes under pågående pandemi präglades dock diskussionerna om temat "Studie-, lärande och pedagogiska miljöer" av den arbetsmiljö som rådde då. Det påpekades därför att en postpandemisk uppföljning skulle kunna göras.

Tematiska utvärderingar av utbildning på avancerad nivå

De tematiska utvärderingarna är en samlad beteckning för uppföljningsaktiviteter med extern medverkan som genomförs utöver kvalitetsdialogerna. De inriktar sig på vissa utbildningar och/eller vissa aspekter av utbildningarna och planeras mer ingående inför varje år och dess tema. För utbildning på avancerad nivå inleddes 2022 arbetet med uppföljning av masterprogram i form av så kallade programkonferenser. Under åren 2022-2024, som ingår i innevarande cykel för fakulteternas kvalitetsarbete, ska samtliga masterprogram delta i programkonferenser.

Programkonferenser består av heldagsmöten med externa sakkunniga från ett motsvarande program på ett annat lärosäte. Från resultaten i den rapport som de sakkunniga skriver lyfter programledningarna sedan fram punkter som de vill arbeta vidare med för att utveckla programmet.

Sex masterprogram har genomfört programkonferenser 2022 och samtliga dessa program anses hålla mycket god kvalitet. Programmen listas nedan tillsammans med en kort sammanfattning av de utvecklingsområden som identifierats. Vilket program och lärosäte som de externa sakkunniga tillhörde anges inom parentes. Återkommande utvecklingspunkter har varit att hitta möjligheter för kompletterande insatser för de studenter som tänker sig en annan karriär än den akademiska. Det kan handla om t.ex. en praktiktermin eller en påbyggnadskurs inom områden som programmering, statistik, projektledning och så vidare. Ett annat vanligt utvecklingsområde gäller omarbetning och revidering av kurser, ofta i syfte att förbättra progressionen och helheten i programmen.

Masterprogram i arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap respektive museologi (ABM) (Masterprogram i ABM, Uppsala universitet)

- Fortsatt arbete med revidering av kursplanerna med fokus på examinationsform och kopplingen till lärandemålen.
- Fortsatta diskussioner om hur det går att synliggöra vilka moment som är teori och om momenten om arkivjuridik även kan lyftas fram eller utvecklas.
- Eventuellt fortsatt diskussion om hur arbetet med internationalisering kan utvecklas.

Masterprogram i Asienstudier (Master's Degree Programme in East Asian Studies, Åbo universitet)

- Åtgärder som redan genomförts är att språkkurser numera kan ingå som del av utbytesstudier och högskolepoäng ges för detta som del av programmet.
- Metodkurserna har också omfördelats för att bättre synliggöras då detta innehåll utgör en styrka i programmet.
- En praktiktermin erbjuds efter avslutat program, vilket är en modell som även andra program skulle kunna använda sig av.
- En utmaning är att studenterna kommer från olika studiebakgrunder och har varierande förkunskaper. Samtidigt är detta en styrka och under andra året har de flesta nått samma nivå.

Masterprogram i visuell kultur (Masterprogrammet i konstvetenskap, Stockholms universitet)

- Forskningsförberedande utbildning samtidigt som studenterna ska förberedas för arbetsmarknaden utanför akademien. Praktik är en möjlighet, men de internationella studenterna skapar särskilda förutsättningar och krav på praktikplatserna.
- Tydligare skriva fram progressionen i programmet skulle kunna vara värdefullt för att synliggöra den för både lärare och studenter.
- Fortsatt diskussion kring de särskilda förutsättningarna som ett internationellt masterprogram medför och hur man tar hänsyn till och tar tillvara på studenternas olika erfarenheter.

Masterprogram i kognitionsvetenskap (Masterprogrammet i kognitionsvetenskap, Aarhus universitet)

- Flera förslag på förändringar, några som kräver revideringar av kursplaner och andra som kräver mer omfattande revideringar av utbildningsplanen, bland annat omarbetning av metodkursen.
- Utarbeta en påbyggnadsutbildning som studenterna kan läsa efter masterutbildningen och som ger praktiska och tekniska färdigheter.
- Arbete med rekrytering och marknadsföring är planerat och programmet har engagerat en doktorand för det.
- Externa sakkunniga rekommenderar ett intag varje år för att få kontinuitet i studentgruppen. Önskemål finns, men det saknas finansiering.

Masterprogram i litteratur – kultur – medier (LKM) (Masterprogrammet i litteraturvetenskap, Stockholms universitet)

- Akademiskt skrivande på engelska. Olika förutsättningar hos studenter, man vill engagera HT:s språkpedagog för att möta den utmaningen.
- Diskussion om hur man kan möjliggöra praktik, framförallt praktik på engelska eller praktik utomlands.
- Fortsatt samarbete mellan inriktningarna för att skapa akademisk miljö.
- Underlag för antagning. Vilken funktion som Letter of intent kan fylla i antagningsprocessen.

Masterprogram i tillämpad kulturanalys (Masterprogram i tillämpad kulturanalys, Universität Klagenfurt)

- Samarbete med Danmark står i fokus för utvecklingsarbetet. Eventuellt kommer anslagen minska i Danmark och samarbetsprogrammet behöva revideras från två till ett ar. Även strukturella utmaningar i förhållande till samarbetet.
- Eventuellt revidera programmet, bland annat genom att ändra ordningen på vissa kurser.

Utvecklingsomraderna diskuteras vid ett uppföljningsmöte med programmets representanter, där prodekan, utbildningsledare och fakultetssekreterare, samt studentrepresentant och studentkårens vice ordförande för utbildning också deltar. Vid uppföljningsmötet diskuteras även hur fakulteterna kan vara behjälpliga i utvecklingsarbetet. Det som återkommande efterfrågas vad gäller stöd från fakulteterna handlar främst om rekrytering och marknadsföring, samt alumnarbete. Vad gäller dessa punkter har arbete redan inletts på HT-fakulteterna baserat på ett tidigare identifierat behov av en strategi för marknadsföring av masterprogram. Fakultetsstyrelsens arbetsutskott beslutade våren 2022 om ett samordningsuppdrag på 10% i två ar med syfte att inventera vilket arbete som görs och vilka behov som finns på internationella och nationella masterprogram. I detta ska det ingå en plan för vilken slags marknadsföring som ska ligga på vilken nivå och vem som ansvarar för vad (ämne, institution, fakulteterna, LU övergripande). Uppdraget inleddes hösten 2022. Frågan om alumnverksamheten lyftes i grundutbildningsnämnden i november 2022, där den referensgrupp som tidigare startats för att arbeta med humanioras relevans fick i uppdrag att utarbeta ett förslag på hur en framgångsrik alumnverksamhet kan bedrivas vid HT-fakulteternas institutioner och identifiera vilket stöd som behövs på fakultetsgemensam nivå.

Vad gäller format och metod för programkonferenserna ar återkopplingen från de program som genomfört programkonferenser att de upplevts som positiva och värdefulla. Man uppskattar den konstruktiva och framåtsyftande dialogen med insatta kollegor och friheten att lyfta de frågor man anser relevanta. Ett utvecklingsbehov som identifierats gäller arbetsgången, ansvarsfördelning och rutiner och som åtgärd har ett dokument som beskriver arbetsgången och ansvarsfördelningen tagits fram. Detta används nu i arbetet med de programkonferenser som kommer att genomföras våren 2024 och där planeringsarbetet redan har påbörjats.

Uppföljning och information om styrande lagar och förordningar gällande grundnivå och avancerad nivå

Uppföljning och information om styrande lagar och förordningar genomförs vid behov och ar om möjligt kopplade till varje års tema. Gällande utbildning på grundnivå och avancerad nivå har följande genomförts under 2022.

Anonyma tentamina

Ett projekt inrättades 2021 (dnr STYR 2021/1859) med syftet att skapa förutsättningar för utbildningarna att uppfylla de krav som framgår i Rättighetslistan med målet att alla salstentamina skulle anonymiseras från och med läsåret 2021-2022 och att andra examinationer skulle anonymiseras om examinationsformen möjliggjorde det. Syftet var också att göra en forskningsbaserad utredning, där både praktiska och pedagogiska aspekter skulle beaktas. Projektet har avslutats i och med utgången av 2022 och implementeringen av anonymiserade salstentamina har under 2022 genomförts med önskvärda resultat. Detta innebär att HT-fakulteterna nu har en adekvat, effektiv och rättssäker hantering av anonymiserad tentamensrättning av salstentamina. Projektet genererade också en forskningsöversikt som bland annat visar på att även pedagogiska ställningstaganden behöver göras i bedömningen om huruvida anonymisering är möjlig. I samband med slutrapporteringen av projektet i februari 2023 beslutade Fakultetsstyrelsens arbetsutskott även att ge i uppdrag till grundutbildningsnämnden att hantera frågan om hur resultaten från forskningsöversikten gällande bias och konsekvenser av anonymiserad examination ska spridas och användas vidare.

Riktlinjer för examensarbeten

Nya *Riktlinjer för examensarbeten för examen på grundnivå och avancerad nivå* (dnr STYR 2021/1863) har, efter en omfattande revideringsprocess, fastställts. Dessa består av de övergripande regler som styr examensarbeten och fastställer även vissa fakultetsövergripande tillämpningar av reglerna. De syftar också till att ge vägledning till institutionerna rörande vilka ämnesspecifika ställningstaganden som behöver göras och kommuniceras till studenterna på varje examensarbetskurs. Riktlinjerna svarar mot behov som uppkommit i kvalitetsarbetet och stödjer sig på universitetsgemensamma bestämmelser samt nationella och lokala styrdokument och beslut.

Riktlinjer för uppdragsutbildning

Ett samarbete med Avdelningen för uppdragsutbildning (LUCE) inleddes läsåret 20/21 i form av en resurs omfattande 25% av en tjänst vid HT-fakulteterna. Detta samarbete förlängdes för läsåret 21/22 med en reviderad målbeskrivning och handlingsplan, där det ingick att utarbeta en tydlig samordning av processen och en vägledning för framtagandet av uppdragsutbildning. Utifrån det har *Riktlinjer för uppdragsutbildning* (dnr STYR 2022/2248) vid HT-fakulteterna tagits fram och fastställts.

Riktlinjer SAS-kurser

Ett arbete med att ta fram *Riktlinjer för SAS-kurser* (Special Areas Studies) (dnr STYR 2022/2582) har genomförts under 2022 och dessa fastställdes och trädde i kraft i början av 2023. SAS-kurserna tillkom ursprungligen som ett projekt för att utöka och förstärka universitetets satsning på internationalisering och att främja studentutbyte och är Lunds universitets sätt att profilera sig mot sina utbytesstudenter och partneruniversitet. De hanteras separat från annat utbildningsutbud och vid HT-fakulteterna har det tidigare funnits olika dokument som beskriver SAS-kursernas speciella funktion i kursutbudet, samt vilka administrativa rutiner som tillämpas för dessa kurser. Dokumenten har med tiden blivit inaktuella och ersätts därför av de beslutade riktlinjerna, vilka omfattar fakultetspecifika beslutprocesser, ekonomiska förutsättningar och fördelningsprinciper samt vägledning för inrättande, kursgivning och schemaläggning.

Uppföljning och information om styrande lagar och förordningar gällande forskarnivå

Bestämmelser för utbildning på forskarnivå

Eftersom universitetet fastställde en ny *Antagningsordning för utbildning på forskarnivå vid Lunds universitet* (dnr STYR 2021/2700) uppdaterades *Bestämmelser för utbildning på forskarnivå inom Humanistiska och teologiska fakulteterna* (dnr STYR 2022/2161). Ändringarna gällde framför allt antagning av doktorander som finansieras av en annan arbetsgivare.

Anvisningar för disputation

Med anledning av framtagandet av *Lunds universitets föreskrifter om digitala inslag vid disputationer i utbildning på forskarnivå* (dnr STYR 2021/2725) uppdaterades fakulteternas *Anvisningar för disputation* (dnr STYR 2022/1618) med motsvarande innehåll. Dessutom gjordes ett antal förtydliganden av existerande bestämmelser.

Anvisningar för ansökan

Anvisningar för ansökan till doktorandplats (dnr 2022/1835) togs fram med information om vad en ansökan ska innehålla. Sådana anvisningar har inte funnits tidigare.